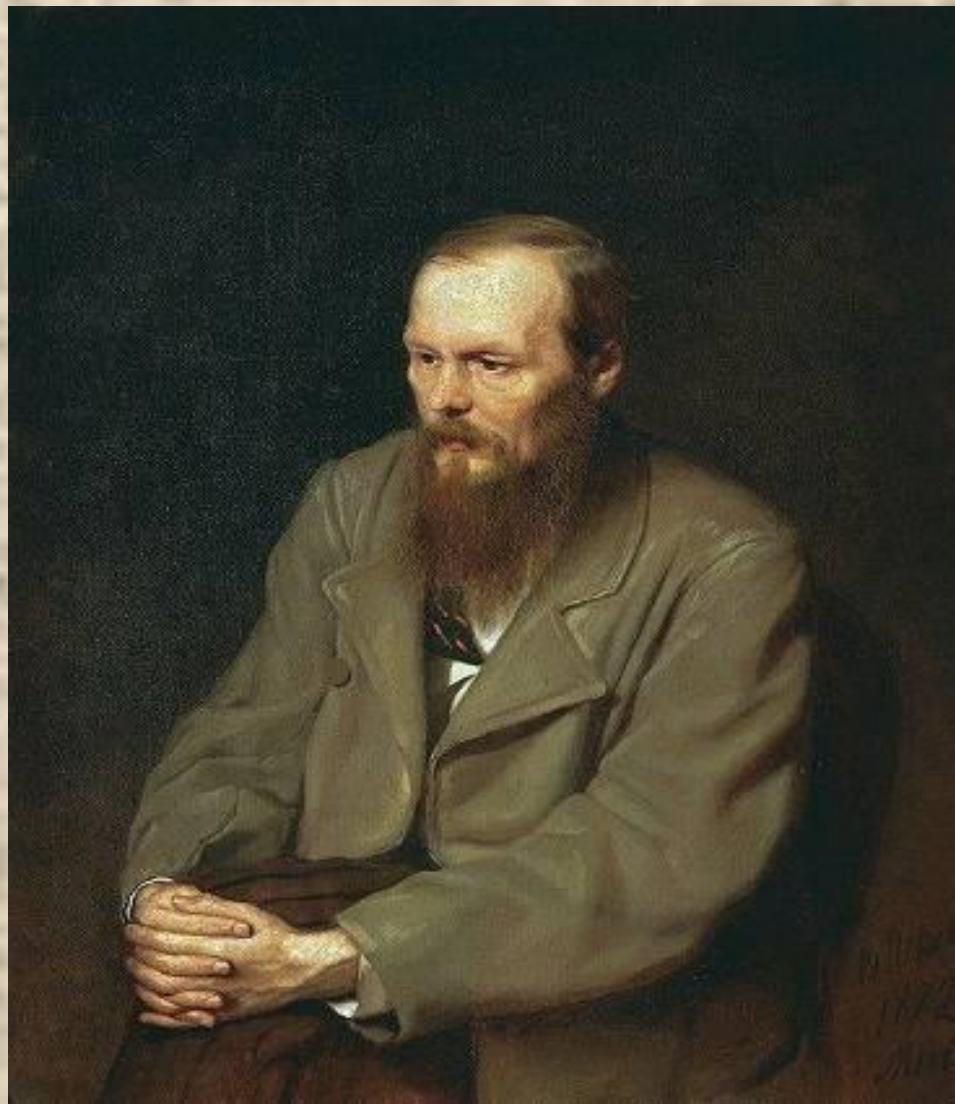

Презентація до уроків за
романом Ф.М.
Достоевського
“Злочин і кара”

*Роботу виконала Буга Любов Петрівна,
вчитель зарубіжної літератури ЗОШ 1-111
ступенів №1 м. Монастирище*

***“Мене називають психологом, я лише реаліст у вищому сенсі...” Ф.
М.Достоевський***

Частина 1(короткий
біографічний нарис)

Народився 30 жовтня 1821 в Москві в сім'ї лікаря Маріїнської лікарні для бідних.

Батько, Михайло Андрійович, з духовного сану, отримав дворянське звання в 1828 році. Придбавши в 1831-1832 рр.. невеликий маєток у Тульській губернії, жорстоко поведився з селянами, в 1839 році, за переказами, він був убитий своїми кріпаками. Саме зі смертю батька пов'язаний перший напад епілепсії, хвороби, яка переслідувала Достоевського до кінця життя.

Мати Марія Федорівна, дівоче прізвище Нечаєва – із сім'ї купців, померла в 1837 р

1838 - Достоевський разом із старшим братом Михайлом поступає у Петербурзьке військово-інженерне училище

1843 - після закінчення училища Достоевського зараховують на службу до креслярсько інженерного департаменту, роте через рік він йде у відставку.

1844 – опублікований переклад роману Бальзака "Евгенія Гранде"

1846-опублікований перший роман Достоевського "Бідні люди". У цьому ж році виходить повість "Двійник". Пізніше з'являються "Білі ночі" (1848) і "Неточка Незванова" (1849).

1847 - Достоевський починає відвідувати товариство М. В. Петрашевського. На цих зборах обговорюються політичні, соціально-економічні, літературні та інші проблеми

1848 – стає активним учасником зборів петрашевця Н.А.Спєшнєва

1849 - Достоевський разом із іншими петрашевцями заарештований. Під час слідства письменник заперечує всі пред'явлені йому звинувачення. Він не зраджує нікого із своїх товаришів, посилаючись на непоінформованість. Але військовий суд визнає Достоевського "одним з найважливіших злочинців" і, звинувачує його в злочинних задумах проти уряду, засуджує до страти.

Проте особисто імператор Микола I виголошує: « Помилувати в ту хвилину, коли все буде готове до виконання страти».

Інсценування страти відбулося 22 грудня 1849 року. Її замінили 4-річною каторгою з подальшим визначенням у рядові.

1850-1854 - Достоевський відбуває покарання в Омському острозі. Потім його зараховують солдатом в Сибірський лінійний батальйон.

У цей час Достоевський - відомий письменник і завдяки цьому він стає другом обласного прокурора Врангеля, який був присутній на розстрілі петрашевців взимку 1849 року. Це дає Федору Михайловичу можливість бувати у вищому світі (де він знайомиться і з Ч. Валихановим, видатним казахським діячем, з яким підтримує зв'язок і після заслання). Завдяки цьому знайомству, рядовий Достоевський 1 жовтня 1856 року отримує офіцерський чин, а трохи раніше йому було повернуто дворянський титул.

1859 - Достоевський отримує дозвіл на переїзд до Твері, а згодом і до Петербургу;

*Тут він публікує повісті "Дядюшкин сон" (1859),
"Село Степанчиково и его обитатели" (1859),
роман "Униженные и оскорбленные" (1861).*

1861-1862-з'являється найбільше твір, написаний незабаром після каторги і про каторгу - "Записки із Мертвого дому".

1862-1863 - Достоевський подорожує по Європі з Аполлінарією Суисловою. Незабаром вона змушена поїхати від нього із-за сильної пристрасті Достоевського до рулетки (він програв усе, навіть її коштовності).

У цю подорож він зближується з літературним критиком Григор'євим. Повернувшись до Росії, Достоевський бере активну участь у суспільному житті.

1861-Достоевський разом з братом Михайлом видає журнал "Время".

У квітні 1863 року журнал «Время» був закритий цензурою за статтю "Фатальне питання", присвячену польському повстанню.

1864-1865 - Михайлу Достоевському вдається отримати ліцензію на випуск нового журналу, який став називатися "Епоха". Одним зі співробітників є знову Федір Михайлович, який в цей же час пише "Записки з підпілля" (1864).

Залишившись через програш у рулетці без засобів до існування, Достоевський укладає з книговидавцем Стелловським договір, за яким письменник зобов'язується до 1 листопада 1866 написати новий роман, який мав увійти до друку зібрання всіх творів. У разі невиконання цього пункту договору письменник на дев'ять років втрачає право власності на всі свої твори.

Коли до закінчення строку залишається місяць, Достоевський за порадою друзів наймає стенографістку і за 28 днів надиктовує її роман "Гравець"

1867-Достоевський одружується з Сніткіною (перша дружина Достоевського М. Д. Ісаєва, на якій він одружився ще на засланні, померла в 1864 році від туберкульозу).

А.Г.Сніткіна

1867-1871 - ці роки письменник разом з новою дружиною, рятуючись від кредиторів, проводить за кордоном, лише зрідка приїжджає до Росії. Вони живуть то в Дрездені, то в Берліні, то в Базелі, Женеві та Флоренції. Він стає свідком франко-пруської війни, Паризької Комуні 1871 року. Лише в кінці 1871 року, після того як письменнику вдається частково розплатитися з кредиторами, він повертається до Петербургу

1873-1874-Достоевський редагує журнал "Громадянин", де починає друкувати "Щоденник письменника", який окремими розділами продовжував видавати щомісяця в 1876-1877, один випуск у 1880, один – в 1881.

Кабінет Ф.М.Достоевського

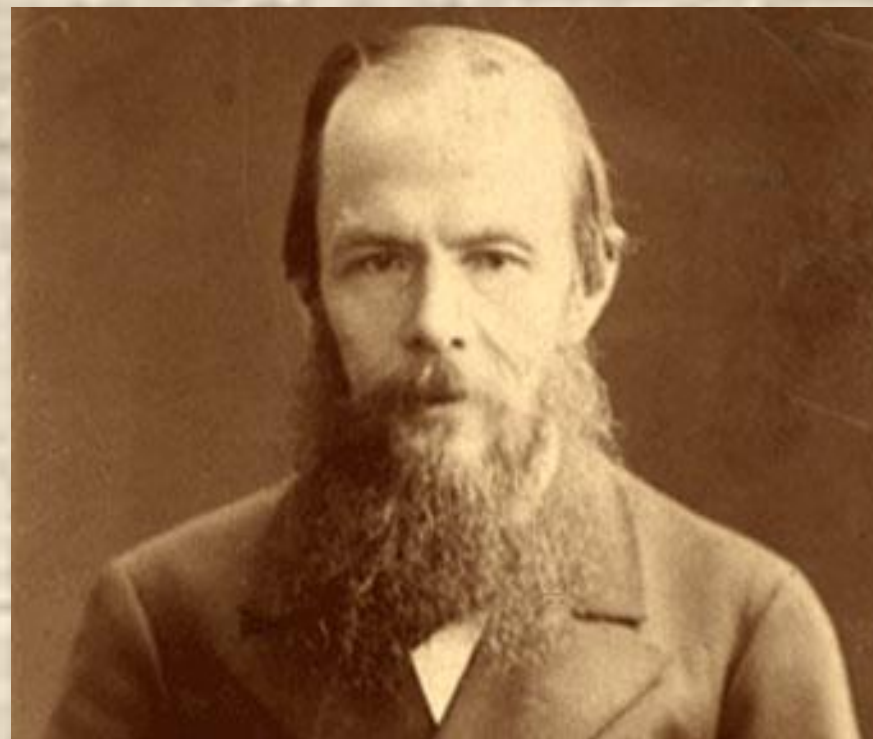
**Пам’ятник
Ф.М. Достоевському**

Очерки:
книга «Записки из
Мертвого дома» (1860—62,
полностью — 1862)
«Зимние заметки о
летних впечатлениях» (1863)
Публицистика и
литературная критика, в т.ч.
статья «Книжность и
грамотность» (ст. 1—2, 1861)
«Дневник писателя»
(1873—81, с 1876 отд.
выпусками, в 1876—77
ежемесячно; включал, в
частности, статьи «Старые
люди», 1873; «Несколько
слов о Жорж -Занде », 1876;
циклы статей об «Анне
Карениной» Л. Н. Толстого и
о Н. А. Некрасове, оба—1877)
Речь о Пушкине (1880)

Романы:

- «Бедные люди» (1846)
- «Униженные и оскорбленные» (1861)
- «Игрок»(1866)
- «Преступление и наказание» (1866)
- «Идиот»(1868)
- «Бесы»(1871—72)
- «Подросток»(1875)
- «Братья Карамазовы» (1879—80)

Рассказы:

- «Господин Прохарчин» (1846)
- «Ползунков»(1848)
- «Честный вор» (1848)
- «Маленький герой» (1849, опубл. 1857)
- «Скверный анекдот» (1862)
- «Вечный муж» (1870)
- «Бобок»(1873)
- «Мальчик у Христа на елке» (1876)
- «Кроткая»(1876)
- «Сон смешного человека» (1877)

Повести:

- «Двойник»(1846)
- «Хозяйка»(1847)
- «Слабое сердце» (1848)
- «Белые ночи» (1848)
- «Неточка Незванова» (1849, не законч.)
- «Дядюшкин сон» (1859)
- «Село Стенанчиково и его обитатели» (1859)
- «Записки из подполья» (1864)

Пам'ятники Федору Михайловичу Достоевському.

Робота над змістом роману “Злочин і кара”

Частина 2 (визначення жанру
романа)

***Зміст теорії
Раскольнікова,
або який жанр роману
«Злочин і кара»***

Жанр роману

- **Детективний;**
- **Любовний;**
- **Соціально-побутовий;**
- **Психологічний;**
- **Філософський;**
- **Релігійний;**
- **?**

*«Адже природу поправляють і
направляють, а без цього довелося б
потонути в забобонах. Без цього ні
одної великої людини не було б»*

*«« Возлюби, перш за все одного себе,
то й справи свої зробиш як слід і
кафтан твій залишиться цілим ... »»*

«Людині все дозволено ...»

«...« Надзвичайна »людина має право ... дозволити своїй совісті переступити ... через інші перешкоди, і єдино в тому тільки разі, якщо виконання її ідеї (іноді рятівною, може бути, для всього людства) того зажадає ...»

*«... Люди, за законом природи,
поділяються взагалі на два розряди:
на нижчих (звичайних) ... і власне на
людей, то є дар чи талант сказати
у середовищі своєму нове слово ...
Але якщо йому треба, для своєї ідеї,
переступити хоча б і через трун,
через кров, ... може дати собі дозвіл
через кров ... »*

«Та тут арифметика!» (За одне життя - тисячі життів, врятованих від гниття і розкладання. Одна смерть і сто життів натомість).

*« Відсталі маси не проймеш
теорією, їм потрібен досвід*

*«Що таке за панів
сення волі
».*

*«Тому кожен, хто намагається
зруйнувати нашу країну, хто
прагне довести нашу країну до
окремої держави, а не до
заклятий ворог, а не до
будемо знищити його і його
ворога ..., ми будемо знищувати
увесь його рід, його сім'ю».*

*«Здобути душу народу можна
тільки, якщо з
боротьбою з протилежні цілі
повести боротьбу з переміщення
тих, хто є на чолі ворожих сил, і наших*

*Скільки життів забрала ця
теорія?*

*«Та тут арифметика!» (За одне
життя - тисячі життів,
врятованих від гниття і
розкладання. Одна смерть і сто
життів натомість).*

*Скільки життів забрала ця
теорія?*

*«Відсталі маси не вчуть
теорією, їм потрібен досвід».*

*«Що таке
панівна класова воля?».*

21-25 МІЛЬЙОНІВ

Скільки життів забрала ця теорія?

«Тому кожен ворог загинув, бо загинув той, хто прагне зруйнувати цю державу, хто прагне відділення від неї своєї частини ...», він ворог, загинув ворог держави ...

І ми будемо знищувати кожного такого ворога ..., ми будемо знищувати увесь його рід, його сім'ю».

32 МІЛЬЙОНИ

Скільки життів забрала ця теорія?

«Здобути душу народу можна тільки, одночасно з боротьбою з позитивні цілі поведсти б знищення тих, хто є ками наших цілей».

30-46 МІЛЬЙОНІВ

Жанр роману «Злочин і кара»

- Соціально-побутовий;
- Детективний;
- Любовний;
- Психологічний;
- Філософський;
- Релігійний;
- ?

Жанр роману «Злочин і кара»

Попередження

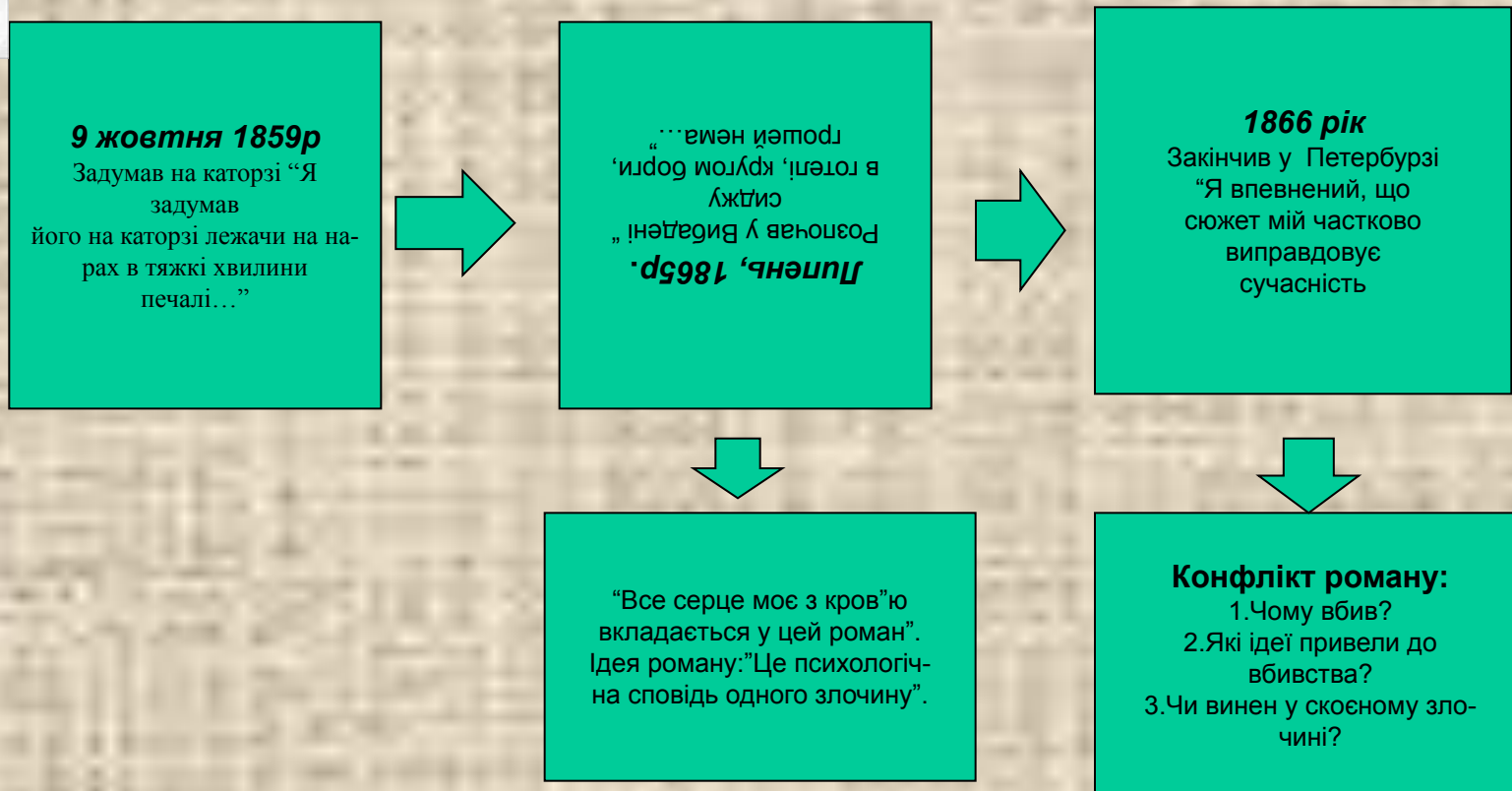
Пересторога

Частина 3 (історія створення соціально-психологічного конфлікту, сюжет і композиція, ідейні антиподи і “двійники, проблеми ,порушені у романі)

Історія створення соціально-психологічного конфлікту у романі

Висновок: “Божа правда, земний закон бере своє, - він (Раскольніков) закінчує тим, що сам на себе доносить, Доносить аби загинути на каторзі, аби возз’єднатися з людьми,

“Злочинець сам вирішує взяти на себе муки, щоб

Сюжетні лінії

Історії представників
зневажених та
скривджених

Історії представників
вищик прошарків
"господарів життя"

Історія вбивства
старої лихварки та її
сестри Родіоном
Раскольниковим

Історія долі сестри
Расколькова Дуні, і
їхньої матері
Пульхерії
Олександрівни

Історія сім'ї
Мармеладових

Історії "двійників"
Расколькова:
Лужина,
Свидригайлова,
Лебезятнікова

сі сюжетні лінії роману тісно переплетені, так що усі герої перебувають у постійних взаємостосунках, які в тій чи іншій формі вляються причетними до долі головного героя роману і віддзеркалюють порушені соціальні, морально-філософські проблеми.

Композиція твору побудована на прямих та підсвідомих діалогах героя роману з його антиподами – Разуміхіним, Порфирієм Петровичем, Сонею Мармеладовою та «двійниками» – Лужиним,

ОСОБЛИВОСТІ КОМПОЗИЦІЇ

Гандрицайловим, Дубезятниковим

Роман складається з шести частин й епілогу, дія проходить протягом двох тижнів. Достоевський вдається до згущення дії в часі й просторі «щільність досягається не нанизуванням подій одна на одну, а розтягуванням кожної окремої з них за рахунок докладного опису найдрібніших її компонентів» (один день описується більше 100

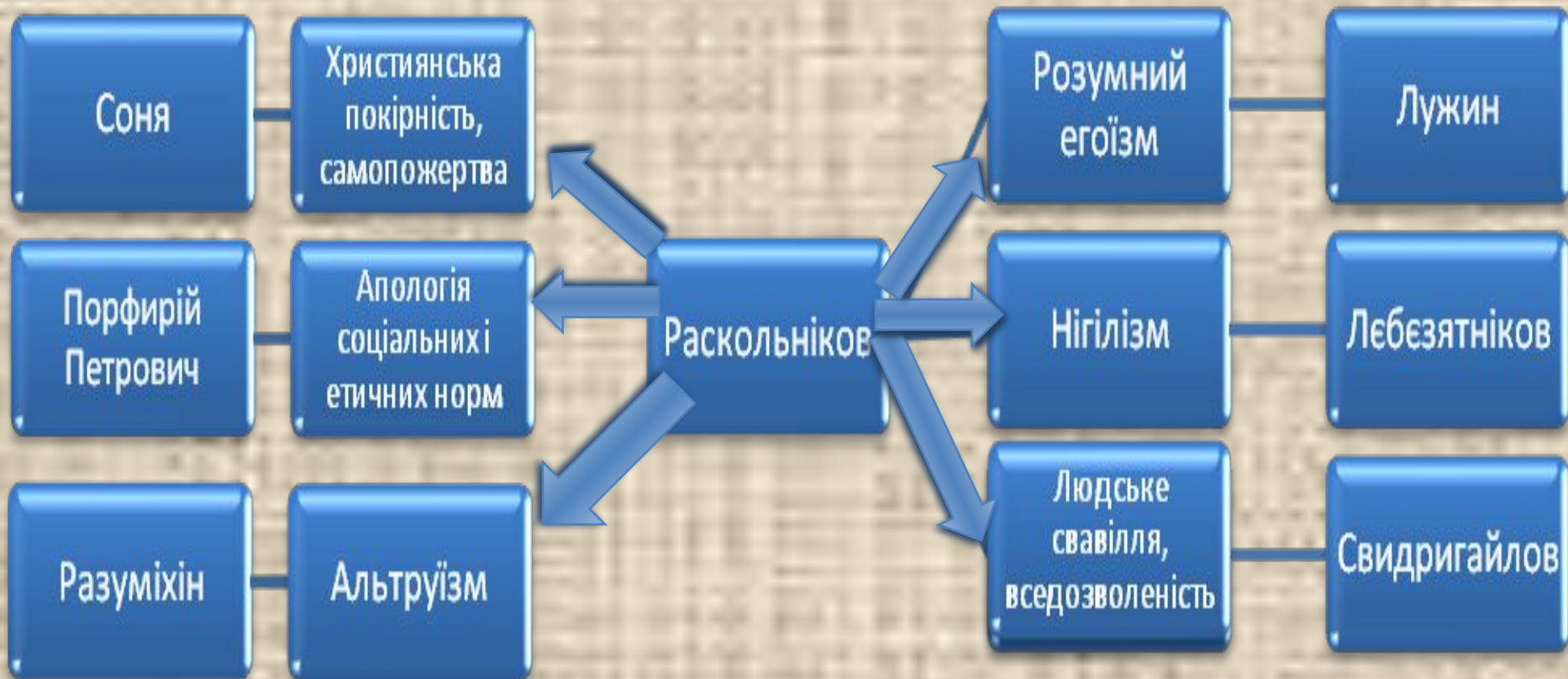

Антипод

(особи, життя та філософія і поведінка яких спростовує людина ненависницьку теорію головного героя)

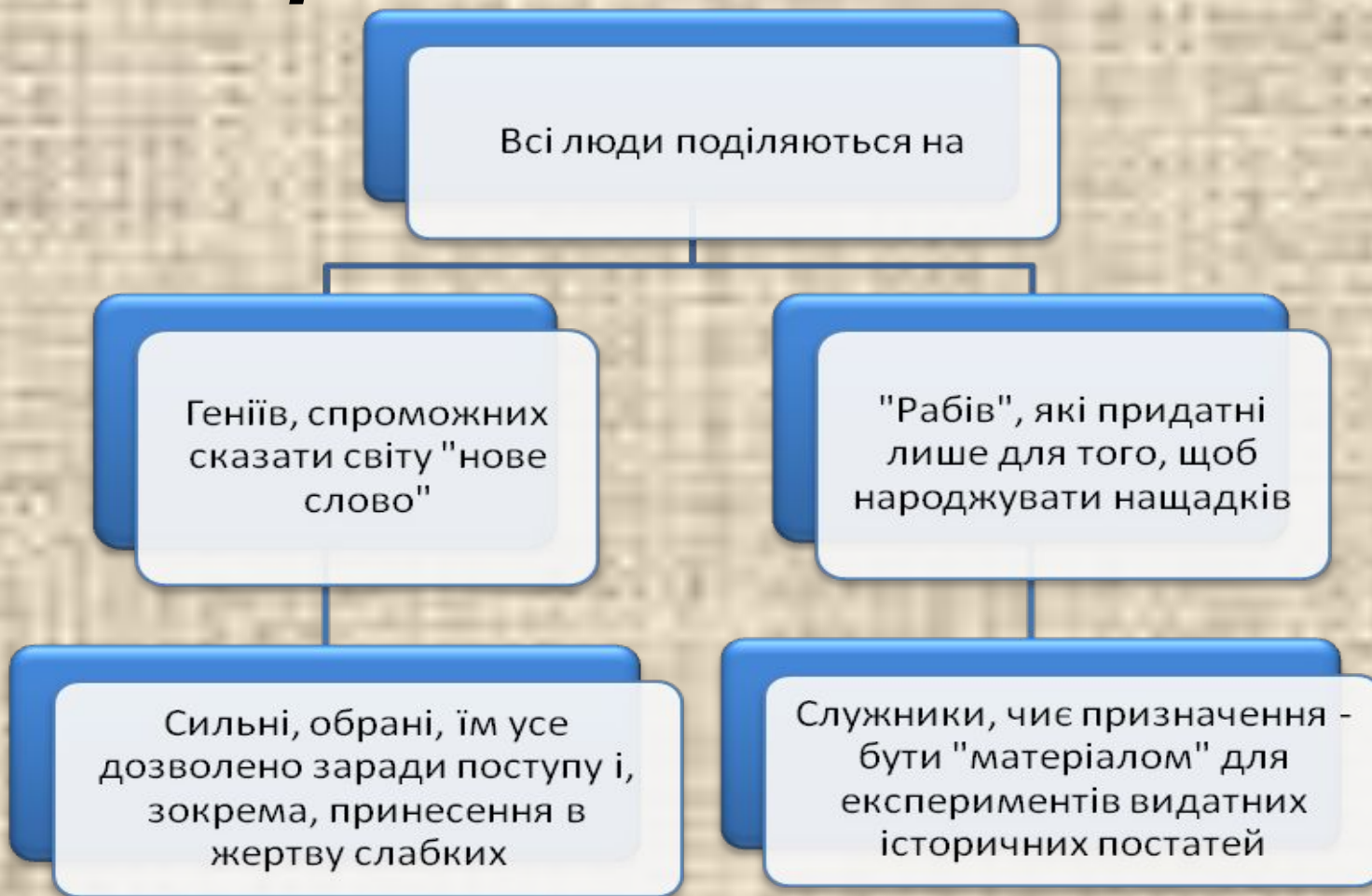
«Двійники»

(особи, в яких є продовження теорії аморальної зверхності і вседозволеності)

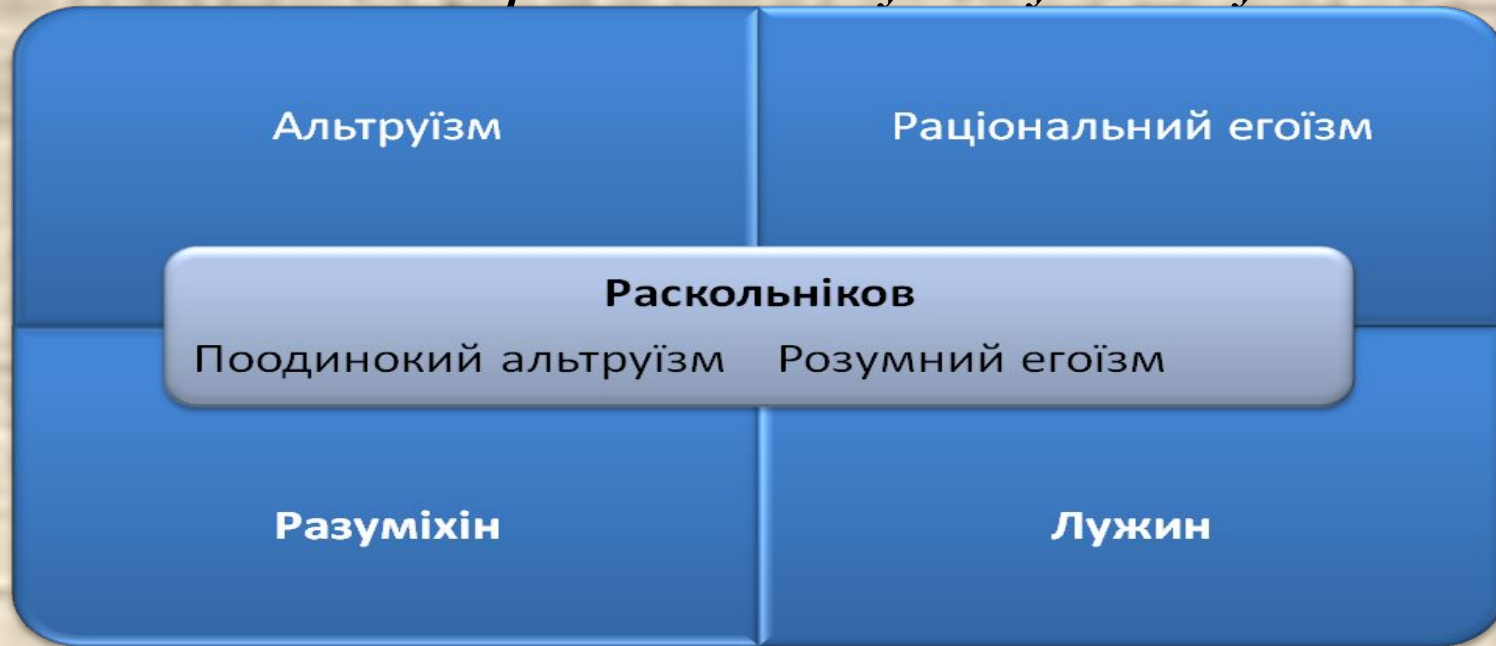

Теорія Раскольнікова

Проблеми індивідуалізму і егоїзму

Колишній студент, дворянин, товариш
Раскольнікова
по університету.

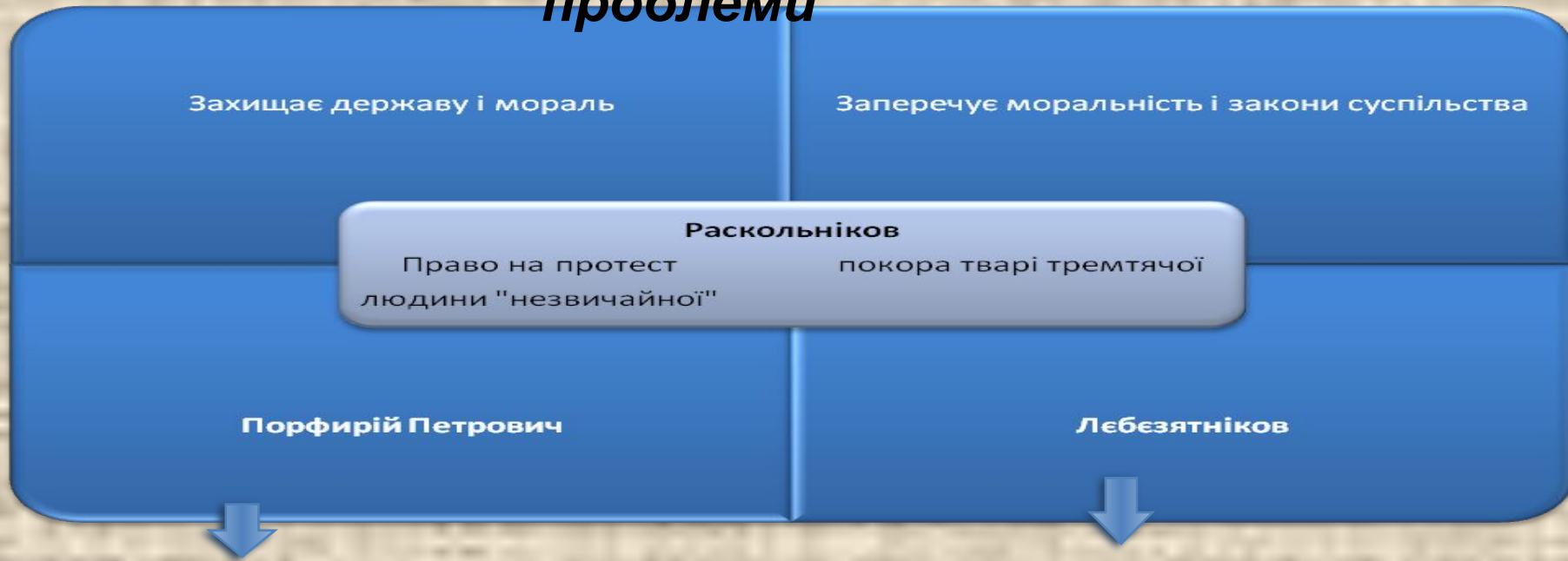
- ✓ Готовність пожертвувати собою за ради допомоги скривдженим і знедоленим.
- ✓ Добра, весела, безкорислива, розумна людина.
- ✓ Душа, яка здатна відгукнутися на страждання.
- ✓ Знаючи підозри слідчого, що до причетності Раскольнікова до вбивства лихварки та її сестри намагається виправдати його, щиросердечно пояснюючи усі його вчинки хворобою.
- ✓ Бере під опіку матір і сестру Раскольнікова, закохується в Дуню.

Тип ділка і капіталіста.

- ✓ Принцип життя «все дозволено»
- ✓ Найбільша цінність в житті – гроші.
- ✓ «Наука ж каже: полюби, передусім, самого себе, оскільки усе на світі на особистому інтересі засновано...».
- ✓ Егоїстичні сподівання:
 - Після страждань, які пережила Дуня повністю – підкорити собі.
 - «чарівна привабливість добродісної і освіченої жінки
 - допоможе його кар'єрі».
 - «...вигідніше брати дружину з убогості, щоб потім

Соціальні проблеми

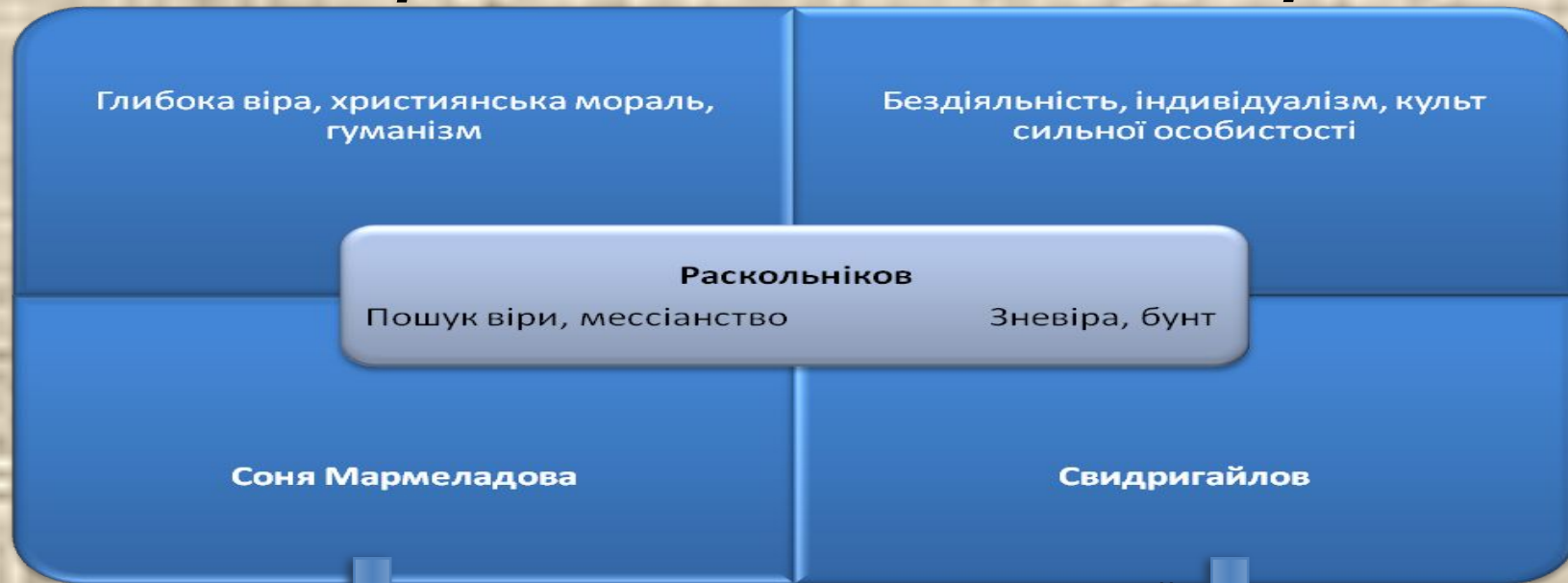
Слідчий, який веде справу Раскольнікова.

- ✓*прийти до каяття прийняти кару як вихід із кризової ситуації, що склалася. «Будь-який злочин – це насамперед загибель душі, розпад особистості, відчуження від світу живих, і лише страждання – велика річ, очищує людину».*
- ✓*Дає Раскольнікову єдину можливу пораду, як врятувати себе від остаточної Розумний і витончений психолог.*
- ✓*Вірить в Бога та в людину.*
- ✓*Певен, що правда на його боці.*
- ✓*Обов'язок і сумління – шанувати закони.*
- ✓*Втілення юридичного Закону, держави, яка дає злочинцю шляхом власних страждань деградації: «...віддайтеся життю прямо, не розмірковуючи; не хвилюйтеся – прямо на берег винесе і на ноги поставить... Вам тепер тільки повітря треба, повітря, повітря!»*

Міністерський чиновник.

- ✓*Відображення Раскольнікова у викривленому дзеркалі «людина, яка швидко бере на озброєння якусь модну ідею з тим, аби швидко окарікатурити усе, чому вона так щиро служить».*
- ✓*З ентузіазмом виступає проти моральності (проти жіночої цноти і сором'язливості, закликає до створення комун, знищення сімейних зв'язків).*
- ✓*Спотворює ідеї революційно-демократичного руху, зміст їх він зводить до того, щоб «угріти*

Філософські, загальнолюдські проблеми

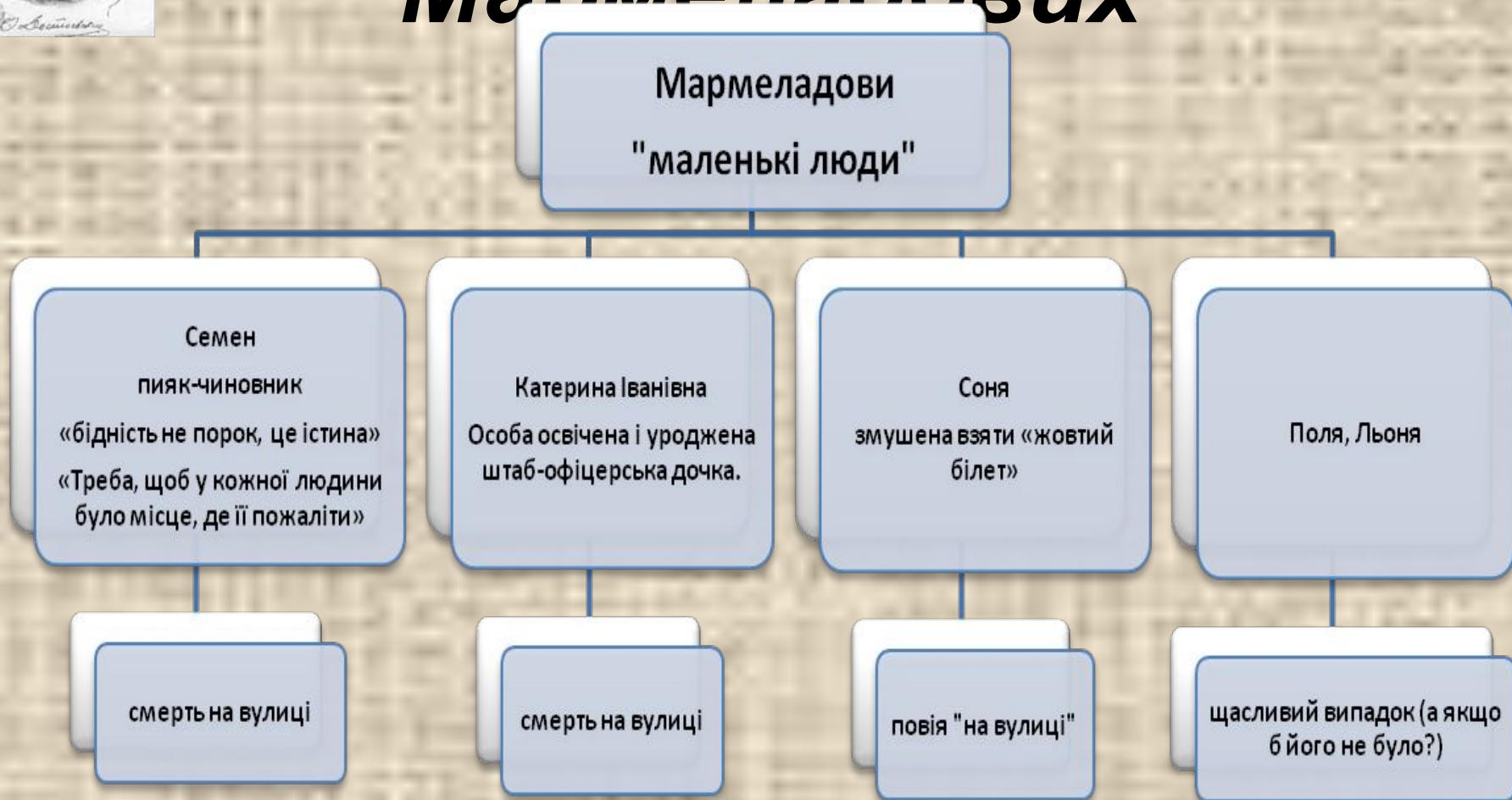

- Донька Мармеладова Соня.
✓ Непорушна опора – віра в Бога.
✓ Душа чиста і не розбещена.
✓ Чітко усвідомлює межу між добром і злом.
✓ Змушена була принести себе в жертву заради власної сім'ї (піти на злочин, стати повією).
✓ Симпатизує всім, навіть тим, які давно втратили повагу до себе.
✓ Докладає найбільших зусиль для порятунку загубленої душі Раскольнікова

- Дворянин, колишній поміщик. Його кредо – «зривати «квіти насолоди», щоб потім кидати їх в придорожню канаву»
✓ «...Я нічиєю думкою особливо не цікавлюсь...»
✓ «У розпусті є щось постійне, основане на природі»
✓ Виправдовує себе.
✓ Насильство
– Говорять: причетний до справи «з застосуванням звірячого, і так би мовити фантастичного душогубства» (винен у самогубстві лакея Пилипа, жорстоко образив дівчину, отруїв свою дружину Марфу Петрівну)
✓ Виявляє добротність:
– Врятував Дуню від ганьби
– Взяв на себе облаштування долі родини Мармеладових.
– Безкорисливо добрий до оточуючих.
✓ Переживає почуття муки совісті страху, порочного кохання

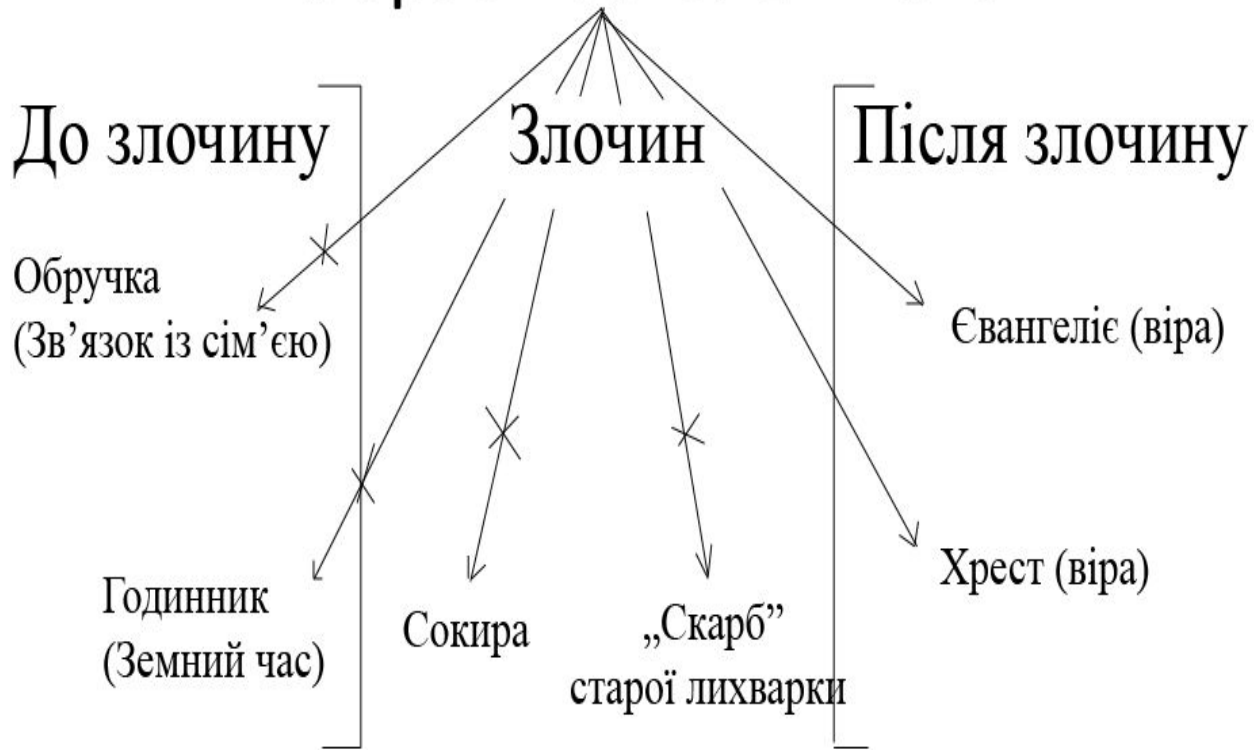

Трагедія сім'ї Мармеладових

Образ Раскольнікова

Примітка: хрестик на стрілці означає розрив зв'язку між Раскольніковим і річчю

Грішна людина на шляху до Бога

До злочину

Пригнічений своєю бідністю,
озлоблений проти світу
убозтва й несправедливості

Після злочину

Духовне відродження, надія
на майбутнє

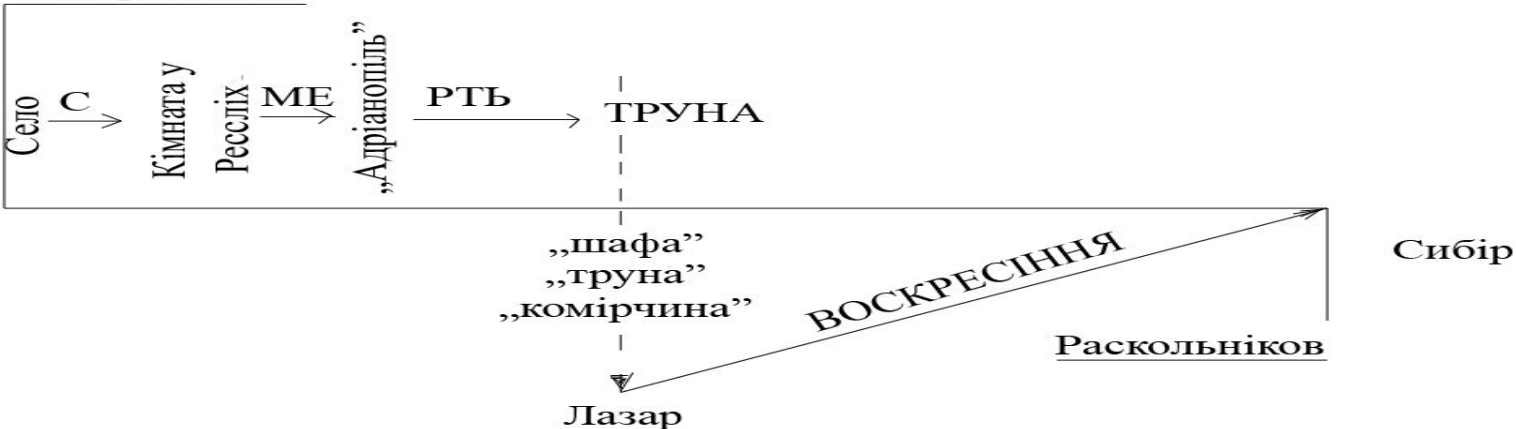
Злочин

"Я себе вбив, а не
стару"

Простір Раскольников і Свидригайлова

Свидригайлов

це шлях обрання ним, - фальшивий, і веде до всебічної порожнечі і смерті. Аби стати по-справжньому вільним, треба прийняти Христа. Правильний вихід – у прийнятті Євангелія (В образі Раскольника вгадуються риси Лазаря, а його теорія ототожнюється з хворобою цього біблійного персонажу.

Чотири дні, проведені Лазарем у труні, відповідають чотирьом дням, які прожив у лихоманці Раскольников у своїй труні – кімнаті).

Смерть Свидригайлова означає загибель зла у душі Раскольника: тільки після самогубства цього двійника він вирішує зізнатися у скоєному злочині. Світ Раскольника визволяється від темноти і відкривається Воскресінню.

Теорія

- «Наполеонізму»

Ідея

- «Свобода і влада», головне – влада

Теорія

- Раскольнікова: "Звичайні" люди - "незвичайні" люди

Ідея

- "Мені треба було дізнатися тоді, чи гнида я, як усі, чи людина..? Чи твар я тремтяча, чи право маю..."

Висно- вок

- "Я хотів Наполеоном стати, тому й убив"

Крах теорії

- Страждання матері й сестри
- вбиває беззахисну лихварку та її сестру
- мало не став причиною загибелі маляра Миколки

Висно- вок

- "Хіба я стару вбив? Я себе вбив!"

Частина 4 (ілюстрації)

*І. Глазунов. Читаючи Євангеліє
Правда Соні у релігії серця.*

Петербург Достоевського

**Санкт-Петербург.
Будинок 7/14 на розі вулиці
Малої Міщанської
та Столярного провулка**

*Тут Достоевський написав
«Гравця» та «Злочин і кару».*

*У Достосєського Петербург
-це місто контрастів: "знева-
жених та скривджених і сильних
світу цього", де немає
чим дихати, місто байдужості
та
жорстокості;
це і місто-вбивця,
і місто – примара
і місто-безвиході; це
жах і
безумство. Безумне
місто породжує безумні ідеї, місто-
вбивця породжує людей-вбив-
ців*

пейзажі

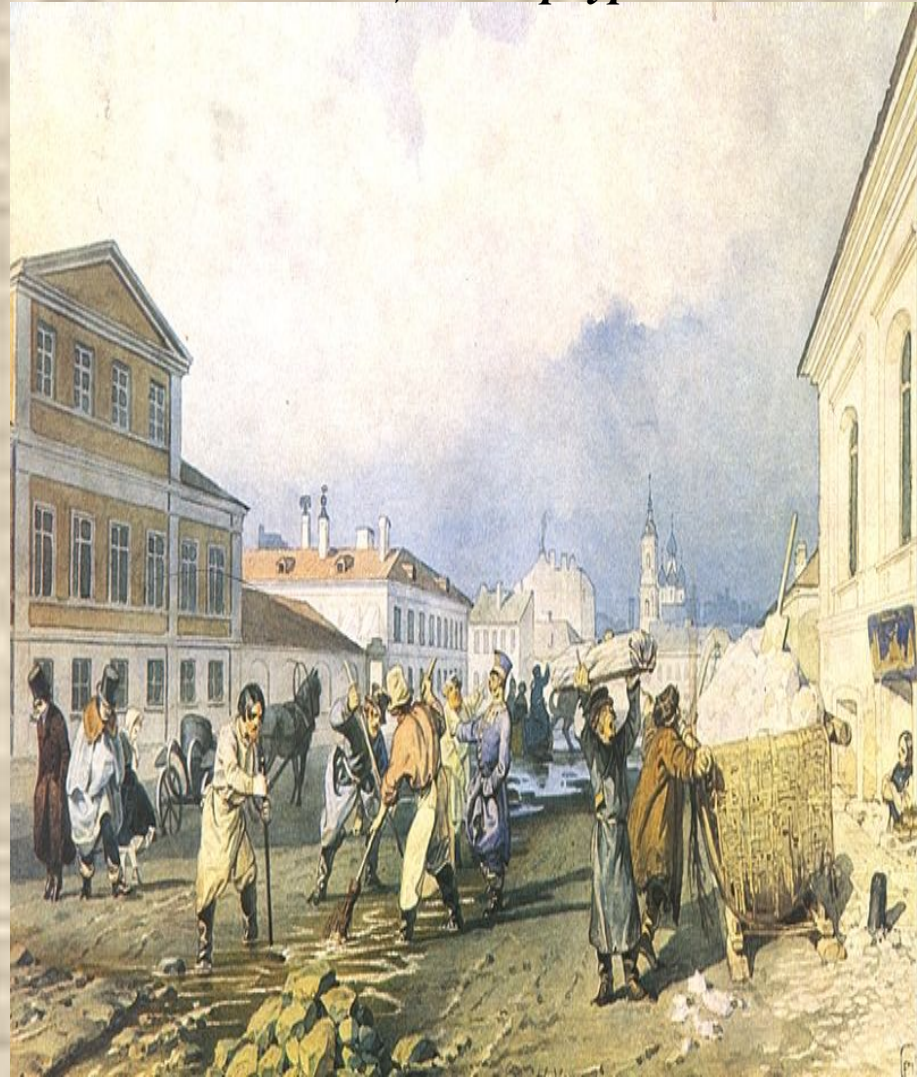
интер"єри

*сцени
вуличного життя*

Волков
«Сенная площадь»

Ульянов
«Весною на околиці Петербурга»

*«У питейного дома»
Невідомий художник*

В.Перов «Утопленница»

Частина 5 (ілюстрації)

І. Глазунов. Читаючи Євангеліє
Правда Соні у релігії серця.

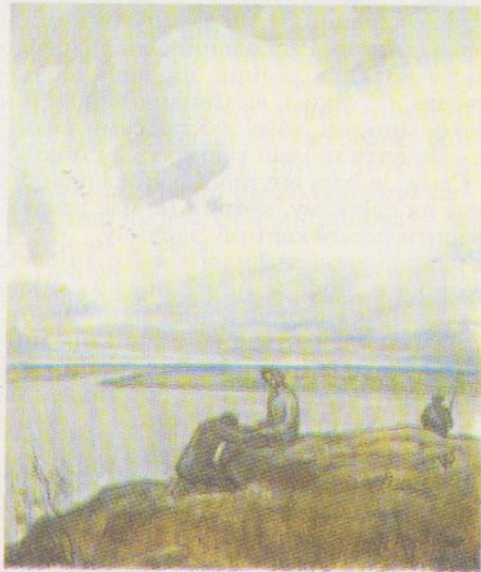

В. Васнецов. З квартири на квартиру (1876)
Петербург «маленьких людей» – «крижана в'язниця».

Розгляньте уважно портрет Соні. Який із епізодів роману зображений художником? Чи вдалося йому добитися емоційності та драматизму в створенні портрета Соні?

Соня із свічкою.
Художник Д. О. Шмарінов. 1936

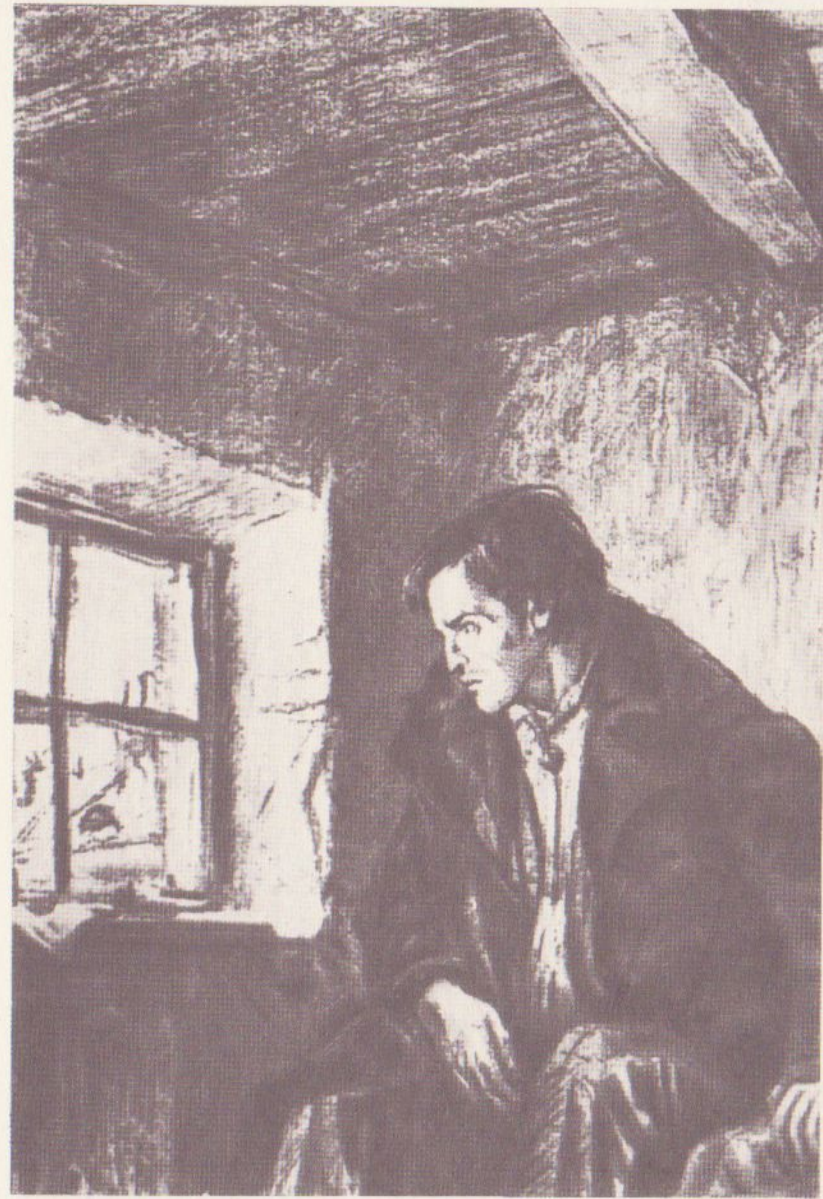

*І. Глазунов. Ілюстрація до фіналу роману «Злочин і кара»
Мить духовного переродження.*

Прокоментуйте зміст ілюстрації

Д.О.Шмарінов - автор циклу ілюстрацій до роману Достоевського.

П.М.Боклевський (1816-1897)- один із перших, хто зробив ілюстрації до роману Достоевського.

Раскольніков.

Художник Д.О.Шмарінов. 1936р.

Лихварка.

Художник П.М.

Боклевський. 80-рр

поч.ХІХ ст..

Стара-лихварка.

Художник Д. О. Шмарінов. 1936

*Порівняйте зображення двох художників. Як виглядає стара лихварка?
Хто із художників вдаліше зобразив портрет героїні роману? Чому?*

Отзыв Ф.М.Достоевского о рисунке В,И.Порфирьеве,сделанном для журнала «О Помещенный Вами эскиз весьма недурен».

*Раскольніков і міщанин, який назвав його вбивцею.
Художник В.І.Порфір'єв.1881.*

*Раскольніков і міщанин
Художник Д.О.Шмарінов. 1936р.*

Перед вами 2 малюнки, які розкривають зміст одного епізоду. Перший малюнок за словами письменника вдалий. Чому? Який малюнок, на ваш погляд, влучніше передає зміст сюжету?

“ В изображении главных действующих лиц я добивался такого выделения нескольких характерных черт в силуэте, в костюме, в жесте, чтобы по этим характерным чертам герои узнавались бы в маленьких рисунках, где они изображены общим планом”(Д.О. Шмарінов)

Розгляньте два малюнки. Чи вирішив автор своє завдання?

*Раскольников на сходах.
Художник Д.О.Шмарінов. 1936р.*

*Двір старої лихварки.
Художник Д.О.Шмарінов. 1936р.*

Бібліографія

- 1.Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Зарубіжна література. 5-12 класи (За ред.Ю.І.Ковбасенка,Н.О.Півнюка,К.Н.Баліної,Г.В.Бідківської).К: Перун.2005
- 2.Пронкевич О.В. Зарубіжна література ХІХ ст.:Підручник для 10 класу.-Педагогічна преса, 1999.
- 3.Зарубіжна література: Хрестоматія. 10 клас/ Упор. І.Л. Столій. – Харків: Ранок,2001.
- 4.Елизарова М.Е., Колесников Б.И., Гритчук М.А. и др. История зарубежной литературы ХІХ века. М.:Просвещение,1972.
- 5.Лебедев Ю.В. Литература:Учебное пособие для 10 класса.-М.:Просвещение,1992.
- 6.Монахова О.П.,Малхазова М. В. Русская литература ХІХ века в трех частях.-М.: Марк, 1994.
- 7.Философский словарь.-М.:Просвещение, 1988.
- 8.Маленкова Л.И. Человековедение.- М.: ТОО Интел Тех, 1993.
- 9.Есин А.Б. Психологизм русской классической литературы.-М.:Просвещение,1988.